

Az Országos Könyvtárügyi Tanács (OKT) – mint a művelődési miniszter tanácsadó, véleményező és javaslattevő testülete – a könyvtárügy fontos és aktuális kérdéseit vizsgálja és vitatja meg. Úgy gondoljuk, ezek olvasóink érdeklődésére tarthatnak számot. Ezért szerkesztő bizottságunk az OKT vezetőivel egyetértésben úgy határozott, hogy az előterjesztéseket, amelyeket általában munkabizottságok készítenek, lapunk hasábjain publikussá tesszük. Terjedelmi okok miatt általában rövidítve vagy cikkesítve. Az alábbi írással kezdjük a sort. (– a szerk.)

A KÖNYVTÁRAK KÁDERHELYZETE, KÖNYVTÁROSKÉPZÉS ÉS -TOVÁBBKÉPZÉS

TÓTH GYULA

A könyvtárosképzés célja és szintjei

Bár a képzés dialektikusan visszahat a könyvtárügy állapotára, mégis a szakmai gyakorlat szükségletei határozzák meg a képzés tartalmát és szervezetét. A képzés céljának megfogalmazásakor alapvetően a könyvtáros és a tájékoztatási szakember pályaképéből, a társadalomnak a könyvtárakkal és tájékoztatási intézményekkel szemben támasztott és gyors ütemben változó, módosuló igényeiből kell kiindulni, s persze nem feledhetjük a tanítható ismeretek állapotát sem. (A tudomány vagy nem tudomány kérdését elkerülendő itt csak a könyvtáros számára tanítható és tanítandó ismeretekről van szó!) Közismert a kultúra, a tudomány és a technika, valamint a könyvtári tevékenység és a könyvtáros pályakép közötti kölcsönhatás. Ezek meggyorsult fejlődése és differenciálódása differenciálta a könyvtárak feladatait, ennek megfelelően létrehozta az ellátandó feladatokhoz alkalmazkodó szervezet típusait, országos és nemzetközi rendszereit, az együttműködés formáit. A könyvtárosnak, tájékoztatási szakembernek a társadalmi munkamegosztásban betöltött helye úgy alakult, hogy az oktatásban a pedagógusnak, a kutatásban a kutatócsoport tagjainak, a termelésben a gyártmányfejlesztőnek és piackutatónak, a kulturált szabadidős tevékenységben a közművelődési szakembernek egyenrangú, azokat befolyásolni képes partnerévé kellett és kell válnia.

A nagyra növekvő intézményekben és rendszerekben a munkakörök differenciálódtak, de arról sem feledkezhetünk meg, hogy mellette fennmaradtak és belátható ideig maradnak is az egy-két személyes könyvtárak, s az ott „mindent csináló” könyvtárosok. Ezért a képzésnek egyaránt nyújtania kell a mindenki számára közös, de legalább a specializálódást is megindító mélységű ismereteket. Mindezekhez járul, hogy a nagyra

nőtt intézményekben egyre szembetűnőbben elválnak az ismétlődő, rutin jellegű feladatok elvégzésére szervezett munkakörök, megjelennek a „könyvtári szakmunkások”.

S végül számolni kell a pályakép, de a képzés oldaláról is azzal, hogy a könyvtári rendszerben vannak olyan feladatkörök, melyeket éppen a munkamegosztás következtében már nem is könyvtári képezésű, hanem más szakmára képzett szakemberek látnak el. A könyvtáros pályakép-hivatáskép legjellemzőbb módosulása, hogy az egységes pályakép felbomlott, körvonalai leomlottak. Még számbavenni is nehéz a szakmánkban előforduló (könyvtárosi és információs) munkaköröket. Mégis a lehető teljességgel szükséges áttekinteni, hogy támpontul szolgáljon a „mit kell oktatni, milyen készségek és jártasságok kialakítására kell gondot fordítani” kérdéseihez.

Azt is nyomatékkal kell hangsúlyozni, hogy a könyvtárosnak, információs szakembernek a könyvtári-információs ismeretek elsajátítása nem elegendő, ismernie kell az ellátandó szakterületnek legalább egyik aspektusát. Minthogy a könyvtáros-információs szakember nemcsak dokumentummal, hanem egyre inkább magával az információval, az ismerettel bánik, rendkívül fontossá, sőt egyre fontosabbá vált a legalább egy másik tudományban való jártasság, s a transzfer elvre építve a szakterületekre való specializálódás. Ezért a könyvtáros és információs szakemberképzés – akár nappali, akár levelező formában – csakis egy másik szakkal párosítva, vagy bizonyos területekre vonatkozóan kizárólag posztgraduális képzés formájában képzelhető el.

E roppant – itt most nem részletezhető – szélességű és változó mélységű feladatoknak csak a felsőfokú képzés képes megfelelni. Az IFLA standardnak és a legtöbb ország törekvéseinek megfelelően nálunk is körvonalazódtak a képzés szintjei. Egyrészt két fokozatú felsőfokú: egyetemi és főiskolai képzésre, másrészt a könyvtári rutinmunkák, az önálló döntést nem igénylő feladatok elvégzésére alkalmas könyvtárkezelők („könyvtári szakmunkások”) képzésére van szükség, akik csak differenciált szervezetű könyvtárban tevékenykedhetnek, „egyszemélyesben” nem.

Az egyes képzési szintek szerint a képzési célok az alábbiakban körvonalazhatók:

a) az egyetemi oktatás célja olyan szakemberek képzése, akik elsajátították a könyvtári és szakirodalmi információ elméletének és gyakorlatának biztos alapismereteit, módszereit és eszközeit (technikáját), a 20. század tudományosságában gyökerező tudományos gondolkodásmódot, a könyvtári és információs tevékenység új jelenségeket követő rugalmasságának készségét. Az egyetemi stúdiumok modern idegen nyelv(ek) magasszintű ismeretét feltételezik.

Az egyetemen képzett könyvtárosnak és információs szakembernek alkalmasnak kell lennie az információs igények és szükségletek kutatására, az olvasói és felhasználói rétegek, kategóriák elemzésére; a különböző információhordozók, idegen nyelvű és hazai dokumentumok gyűjtésére, analitikus és szintetikus feldolgozására, tárolására és rendszerezett, szervezett közreadására; képesnek kell lennie az információ társadalmi hasznosítására, a szolgáltatások előállítására, annak tervezésére, szervezésére és üzemeltetésére, az információ gazdaságtanának, pénzügyi és jogi szabályozásának, valamint szabványosításának végzésére; el kell sajátítania a mindezekhez szükséges kutatómunkának és tudományos gondolkodásnak az alapjait, s végül a számítógépezés könyvtári és dokumentációs alkalmazására.

Természetesen a fentiek potenciálisan veendő figyelembe, a képzés során elsősorban fontosabb szakembertípusokban kell gondolkodnunk, s ezek a következők:

- információs és könyvtári rendszerek (és szervezetek) irányító, tervező, fejlesztő szakemberei (information scientist);
- közművelődési és szakkönyvtáros (scientific librarian);
- irodalomelemző, bibliográfus szakember (information analysts, literature analysts).

A részterületek specialistájává a gyakorlatban, illetve az egyéni és szervezett továbbképzés keretében válhatnak;

b) *a főiskolai képzés célja az, hogy a könyvtári tevékenység gyakorlatának biztos alapismereteit, módszereit és eszközeit (technikáját) nyújtsa; a könyvtári és információs elmélet eredményeinek kreatív alkalmazását, a könyvtári és információs intézmények üzemszerű működtetését (alapvetően a szabványok és normatív előírások stb. alkalmazásával), valamint a központi könyvtári és információs szolgáltatások közvetítését; a könyvtári pedagógia (felhasználó-olvasó kapcsolat) ismereteit és készségeit biztosítsa. A főiskolai képzésnek is feltétele a más tudományokban (művészetekben) való jártasság, valamint idegen nyelv(ek) elsajátítása.*

Itt is nagyobb léptékű szakember típusokban kell gondolkodni, ezért a specializálódás irányai: közművelődés, pedagógia, illetve szakkönyvtár;

c) *a könyvtárkezelő képzés célja olyan munkatársak (könyvtári szakmunkások) képzése, akik differenciált szervezetű könyvtárakban a könyvtári rutinmunkákat végzik, kellő áttekintéssel rendelkeznek a könyvtár- és tájékoztatásügy, illetve az egyes intézményekben folyó tevékenységről, főleg pedig elsajátították az egyes résztevékenységekhez szükséges manuális készségeket és ismerik a vonatkozó alapvető előírásokat. Az önálló döntést igénylő munkára nem, de bármelyik formális könyvtári munkára felkészít.*

A képzés szervezeti és általános kérdései

Az előzőekben jelzett képzési igényeket – figyelemmel a magyar iskolarendszer adottságaira és a többé-kevésbé kialakult képzési bázisokra – a *következő szervezeti keretben lehet és kívánatos kielégíteni:*

- a) *egyetemi könyvtár és információs szak, másik szakkal párosítva (a tudományegyetemen oktatót valamennyi szakkal), továbbá a bármely más felsőfokú oklevéllel rendelkezőknek posztgraduális képzés, nappali és levelező tagozaton;*
- b) *főiskolai könyvtár szak, más szakokkal párosítva és minden más felsőfokú oklevéllel rendelkezőknek kiegészítő szakként, nappali és levelező formában;*
- c) *hálózati és koordinációs központokban levelező és egyes gimnáziumokban nappali könyvtárkezelői képzés. (Ez az iskolai végzettséget illetően többletet nem nyújt, csak a legalacsonyabb szakképzettséget).*

Nagy számukra tekintettel érintjük a részfoglalkozásúak és tiszteletdíjasok képzését is. Első helyen említjük a nem főfoglalkozású közművelődési és általános iskolai könyvtárosokat, hiszen ők vannak a legtöbben. Képzésük a *tanítóképző főiskolák könyvtári*

szakkollégiumának keretében történik. E munkakörökben dolgozók feladata horizontálisan alig kevesebb, mint a főfoglalkozásúaké, csak mélységében más. Ezért itt önmagában helytálló tanterv kialakítása szükséges.

A részfoglalkozásúak és tiszteletdíjasok levelező képzését a hálózati központok is végezhetik. Ez azonban iskolai végzettségben többletet nem jelent, hanem csak az említett tevékenységekre szóló jogosítványnak tekinthetjük.

A szakmai utánpótlást alapvetően nappali tagozatos képzésnek kell garantálnia. A képzés különböző szintjeinek más szakokkal való arányát, egyáltalán a mennyiségét mint megrendelőnek – és a törvényerejű rendeletben előírt joga és kötelessége alapján – a könyvtárügy ágazati irányítását ellátó minisztériumnak szükséges meghatároznia.

A könyvtárosképzés és továbbképzés mindig és minden szinten az állami oktatás szerves része legyen. Ha ez nem mindig lehetséges (pl. a könyvtárkezelői szint vagy bizonyos továbbképzési formák), akkor megfelelő jogszabályban gondoskodni kell arról, hogy az így nyert oklevelet minden munkáltató teljes értékűnek fogadja el.

Különböző számítások alapján az évi növekedés, továbbá a pályáról való eltávozás, vagy nyugdíjazás miatt kiesők pótlására mintegy 500 újonnan képzettel célszerű számolni. Ebből kb. mintegy 100 főt egyetemen, 230–250 főt főiskolán, a többit vagy könyvtárkezelői tanfolyamon, vagy más szakterületen szükséges képezni. A tervezés bizonytalansági tényezői miatt azonban azt kell javasolni, hogy az igényeket minimum öt évre előre és ötévenként kívánatos felmérni. Mindenesetre ezek a számítások elég óvatosak, ezért még inkább indokolt, hogy az egyetemi képzési kereteket és bázist feltétlenül meg kell erősíteni, a meglévő két főiskolai bázis esetén ugyanez szükséges, de még így is elkerülhetetlenül és a legrövidebb időn belül meg kell indítani a budapesti főiskolai képzést is, elsősorban a budapesti közművelődési és a szakkönyvtári igényekre tekintettel. Mivel nem minden kiképzett helyezkedik el könyvtárosként, azért 30–50%-kal az igényeknél több hallgatót kell felvenni. Ez még akkor is szükséges (legfeljebb kisebb arányban!), ha megvalósítanánk azt a rendkívül fontos javaslatot, hogy a szakpárosítások meghirdetésekor a jelentkezők számára tegyük egyértelművé: ez a képzés a könyvtáros és információs szakember utánpótlás biztosítására van. Természetesen mindennek a felvételi konzekvenciáit is le kell vonni: *a szakmának megfelelő teszt(ek) kidolgozásával és alkalmazásával.*

Tartalmi-tantervi kérdések

Amikor korábban úgy fogalmaztunk, hogy a szakma kádergondjainak megoldása nemcsak tantervi, hanem mennyiségi kérdés is, akkor nem akartuk vitatni, vagy tagadni az ezirányú fontos feladatokat. A képzési-nevelési célokat elvileg a képesítési utasítások tartalmazzák. Ez a régiekre sem volt jellemző, de sajnos érvényes a legújabb, 2/1980. (III. 14.)KM. számú rendeletre is. Úgy véljük, hogy a rendeletet keret-jogszabálynak tekintve, szükséges lenne a korábbiakhoz hasonlóan könyvtártípusonként és munkakörönként megjelölni, hogy melyekhez szükséges egyetemi, főiskolai, könyvtárkezelői szakmai végzettség, s melyekhez elegendő a puszta érettségi.

A külföldön tapasztalható és az IFLA standardban is megfogalmazott kétlépcsős felsőfokú képzés lényegében behelyettesíthető a mi egyetemi és főiskolai képzésünkkel. Összhangban a várható és most forrongó pedagógusképzési változtatásokkal ez azt jelentené, hogy az egyetemi és főiskolai képzés az első két évben *azonos tartalmú alapozást* végez, s ezután válik szét, illetve ez a második szakasz lenne alkalmas – a szintekbéli különbségeken túl – egyfajta specializálódás megindítására. Le kell azonban szögezni, hogy *az alapképzés könyvtárosi-tájékoztatói szakmára és nem munkakörre képesít.* További specializálódási irányt jelenthetnének a szakpárosítások. Ki kell mondani, hogy az igazi szakosodás részben a munkavégzés során, részben arra épülően a továbbképzés egy fajtájaként jöhet létre.

Hangsúlyozzuk, hogy az előbb vázoltak nem mondanak ellent az egyre inkább elfogadottnak tekinthető, ún. „Y” modellnek, sőt, mintegy más metszetben megkettőzik az ipszilón szárát.

Alapvetően tantervi feladat az egyetemi és főiskolai képzés összehangolása, egymásra építése. Akár megoldható lesz a panelszerűen építkező képzés, akár nem, a mindkét szinten szükséges ismeretek oktatása után és mellett figyelembe kell venni az egyetemi és főiskolai képzés célja közti különbségeket. Aki *egyetemen* folytatja tanulmányait, *az elméletibb, a főiskolán gyakorlatibb* megközelítésben tanulja a szakmához szükséges ismereteket. Lehetnek olyan különbségek, hogy bizonyos tárgyak csak az egyetemen, míg mások csak a főiskolán szerepelnek a tantervben. Az egyetemet végzők elsősorban olyan ismereteket tanulnak, melyek a könyvtári és tájékoztatói intézmények és rendszerek tervezéséhez-szervezéséhez-működtetéséhez szükségesek; a főiskolai hallgatók viszont olyanokat, melyek az egyszemélyes, vagy kiskönyvtárak irányításához és a nagyobb könyvtárakban érdemibb könyvtári feladatok ellátásához kellene. Összefoglalóan tanterveméleti megfogalmazásban: a könyvtárosképzés tantervei előbb lineárisak, majd spirális struktúrát követnek. Megfontolandó javaslat, főleg akkor, ha ez a pedagógusképzéssel is egyeztethető, hogy az alapozó szakasz után, vagy az államvizsga előtt a nappali hallgatók hosszabb: féléves, vagy még inkább éves gyakorlatra menjenek az arra kijelölt gyakorló könyvtárakba.

A tantervi-tartalmi munkálatoknál nemcsak a szóbajóhető tantárgyakat, azok tömör tartalmát kellene megfogalmazni, hanem kiindulva a képzési-nevelési célokból, pontosan ki kell munkálni a különböző szinteken és a szakosodásnál megtervezett ismeretek, készségek és jártasságok körét, továbbá nagyon alaposan kívánatos számba venni *az egyes tárgyak egymásraépülését*: mit tanult korábban, mit ismer majd meg későbbi tantárgyban stb.

A képzés tartalmi váza *informatikai alapozású* kell, hogy legyen. A továbbiakban a képzés tartalmára vonatkozóan az előterjesztés és nyomában az OKT határozata is elfogadta Horváth Tibornak és Katsányi Sándornak a Könyvtári Figyelő. 1980. 2. számában, valamint az ún. „1972-es bizottság” által lefektetett elveket. A tantervek kialakításánál erősen *építeni kell az ún. közös tárgyak, illetve a másik szak által nyújtott ismeretekre is.* Rendkívül lényeges, hogy a tudományegyetemeken, ill. a tanárképző főiskolákon oktatott *valamennyi szakkal párosítható legyen a könyvtár szak,* és a szakpárosítást is a könyvtárügy igényei szerint lehessen megtervezni.

A képzés korszerűsítésének további feltételei

Kívánatos, hogy a képzés tartalmi korszerűsítése a felsőoktatás, ill. a pedagógusképzés részeként történjék meg. Ezért a munkához haladéktalanul hozzá kell látni. A feladat elengedhetetlenül igényli egy állandóan működő ún. tantervi munkaközösség (bizottság) létrehozását a Művelődési Minisztérium Könyvtári Osztálya mellett, amelyben az Egyetemi és Főiskolai Főosztály is képviselteti magát a más szakokkal való egyeztetés és általános felsőoktatási szempontok érvényesítése céljából, és amelyet minden fórum illetékesnek ismer el a tantervek korszerűsítése kérdésében. A bizottság felkért szakértőkkel, kutatókkal dolgozna együtt a képzés tartalmának, didaktikájának és metodikájának kimunkálása érdekében. Ez a munka pénzt, talán nem is kevés pénzt és még több munkát igényel, de az biztos, hogy a szakma helyett ezeket a feladatokat senki nem végzi el, s a tárgyi-személyi-anyagi feltételek biztosítása az ágazati minisztériumnak kikerülhetetlen feladata.

Világszerte és minden szinten erősödik a közoktatásban a modern oktatási segédletek, információhordozók felhasználása. Nálunk azonban még a hagyományos oktatási anyagok, jegyzetek, szöveggyűjtemények, példatárak is sokszor hiányoznak. Külön feladat tehát ezek megalapozása és elkészítése.

Nem elhanyagolható az oktatók különböző módon (tanulmányutak, tanfolyamok, önképzés stb.) való elő-, ill. felkészítése az új koncepciójú képzésre. Mindenképpen szükséges a gyakorlókönyvtári bázis megteremtése mind az egyetemi, mind a főiskolai nappali képzés számára. Ehhez a könyvtárakban a tárgyi-személyi feltételeket meg kell teremteni.

A levelező és kiegészítő hallgatók számára a gyakorlóléhely (sőt a szakosodás iránya is) adott. A szakképesítés nélküliek nagy számára tekintettel biztosítani kell, hogy csak könyvtárosi-szakirodalmi tájékoztatói munkakörben dolgozókat lehessen és kelljen könyvtár szakra felvenni.

A legsürgősebben meg kell változtatni a könyvtár szakos hallgatók elhelyezkedési rendjét. A könyvtárosok, tájékoztatói szakemberek elhelyezkedését a jövőben a Könyvtári Osztálynak kell kezébe vennie és a könyvtárügy, ill. a más tárcák érdekeit szem előtt tartva lebonyolítani.

Továbbképzés

Nemcsak azért, mert logikusan a végére szorult ez a téma és ez óhatatlanul is elnagyolásra inspirál, de egyértelmű, hogy „továbbképezni” csak már „képzettet” lehet. Márpedig ahol és amikor ekkora hiányok vannak a szakképzésben, ott az alapképzésnek kell mindenképpen elsőbbséget adni.

A továbbképzés formái meglehetősen változatosak. Az egyes előadásoktól a hosszabb tanfolyamokig, illetve egyes szakosító tanfolyamoktól az időszzerű könyvtárügyi feladatokat elősegítő programokig a paletta igen széles.* Miként az alapképzésben, itt is

* Az elmúlt 10 év áttekintését ld. GYŐRI Erzsébet: A könyvtárosok továbbképzéséről. = Könyvtári Figyelő. 1981. 1. sz. 15–22.p.

túlzott a sokféleség, ugyanakkor ezek a formák államilag elismert „papírt”, oklevelet nem adtak, az egyént nem inspirálta, nem kényszerítette semmi más, mint az önképzést általában: a szakmai és munkahelyi becsület. Ha az eddigi képesítési rendeletek egyik súlyos hiányossága (beleértve a legfrissebbet is!), hogy a képzéshez kevés fogódzót nyújt, nos akkor a továbbképzéshez szinte semmit.

Meg kell különböztetni államilag előírt, vagy legalábbis „inspirált”, szervezett, döntően szakmai jellegű, a szakismereteket felújító vagy specializálódást nyújtó, hosszabb-rövidebb időtartamban, többnyire tanfolyami keretben zajló és valamilyen „igazolással” (oklevéllel-diplomával) lezárt és ezért a szakmai hierarchiában előrelépést garantáló továbbképzést a hálózati keretben tartott, aktuális mozgósító erejű továbbképzéstől, vagy a politikai, s végül az egyén törekvése alapján más területen (pl. nyelvtanulás) végzett továbbképzést.

A könyvtári és információs továbbképzés főbb típusai az alábbiak lehetnek (természetesen az egyes típusok képzési célja, tartalma, időtartama, segédletei részletesen kidolgozandók):

- vezetőképző tanfolyamok vezetőknek, ill. olyan szakemberek részére, akik a vezető-utánpótlásra alkalmasak,
- ideológiai képzés,
- szakirányú („szakmászító”) képzés a szakorvos, szakmérnök analógiájára,
- általános jellegű könyvtári-információs ismeretek megújítását szolgáló előadás-sorozat az időszerű szakmai újdonságokról, 5–10 évente az összes felsőfokú végzettségű szakember részére);
- probléma-megoldó központi tanfolyam egy-egy aktuális témában: bibliometriai módszerek, tezaurusz-készítés, könyvtárközi kölcsönzés, stb.,
- ágazati, koordinációs és hálózati központok továbbképző tanfolyamai az adott szakterület információs problémáiról,
- más szakterületek tanfolyamain való részvétel „kiegészítő ismeretek szerzése” céljából: Országos Oktatástechnikai Központ, MTESZ, SZÁMOK, egyetemi továbbképző intézetek tanfolyamain stb.,
- a hazai és külföldi konferenciák, kongresszusokon való részvétel,
- idegen nyelvi képzés és továbbképzés,
- egyéni, de központilag (munkahely által) támogatott önképzés: doktori, akadémiai fokozatok, tanulmányutak, alkotóház (pl. tankönyvek, monográfiák megírása céljából stb.).

Miközben a hálózati központok, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, ill. egyes szervezetei és szekciói és az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ ezirányú eddigi erőfeszítéseit és eredményeit messzemenően hangsúlyozzuk és elismerjük, *a képzéssel egységes rendszerben elképzelt könyvtártípusra vagy munkakörre szakosító és ismeret-felújító továbbképzési formákat egyrészt a felsőoktatási képző intézmények és az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központ feladatává kell tenni.*

A képző intézmények munkamegosztásban, szakosítva (pl. ELTE könyv- és könyvtártörténeti, informatikai, stb., a szombathelyi főiskola gyermek- és iskolai könyvtárosi, tájékoztató könyvtárosi, stb.) láthatnák el a továbbképzési feladatokat.

Javaslatok

Az előterjesztés és a vita alapján az Országos Könyvtárügyi Tanács (OKT) az alábbi javaslatokat terjesztette a Művelődési Minisztérium (MM) vezetése elé.

1. Az OKT megállapítja, hogy a könyvtáros és tájékoztatási szakemberképzés és a továbbképzés, valamint a feltételek megteremtésében a feladatok nagyok. A mindent egyszerre akarás itt sem kínálkozik jó megoldásnak. Rangsorolni kell a fontosság alapján és mérlegelni kell a lehetőségek szerint, s haladéktalanul hozzá kell látni – az előreláthatólag több éves – az alapos és szerteágazó munkához.

Javasolja, hogy az MM ágazati joga és felelőssége alapján teendő intézkedései, valamint a könyvtárügy és tájékoztatásügy más tárccákkal kapcsolatos képviselete során, összhangban az Országos Közművelődési Tanács idevonatkozó állásfoglalásával, tekintse koncepciónak és cselekvési programnak az OKT által most megtárgyalt és elfogadott „A könyvtárak káderhelyzete, könyvtárosképzés és továbbképzés” című előterjesztést, s használja fel a könyvtárügy középtávú és távlati terveinek kidolgozásakor.

2. Az OKT megállapítja, hogy az eddigi képesítési és besorolási utasítások nem tisztázták kellőképpen a különböző képzési formák célját, nem inspiráltak kellő módon a továbbképzésre.

Javasolja az MM-nek, hogy a könyvtárosképzés és továbbképzés ügyét jogszabályi úton is segítse elő. Kívánatosnak és járható megoldásnak kínálkozik, hogy a 2/1980.(III.14.)KM. számú rendelethez – mint a kulturális tárca egészére vonatkozó jogszabályhoz – kerüljön kibocsátásra kiegészítő utasítás, melynek célja a könyvtárosok és tájékoztatási szakemberekre konkretizálni az előírásokat. Fontos, hogy a kiegészítő jogszabály világosan fogalmazza meg a képzési célokat, az egyes munkakörök betöltéséhez szükséges szakképzettséget, ill. szakosító-specializáló képzettséget, valamint segítse elő a továbbképzést.

3. A könyvtárak káderhelyzetének, a könyvtárosképzés és továbbképzés kérdéseinek áttekintésekor az OKT megállapítja, hogy a könyvtárak és tájékoztatási intézmények mennyiségi és minőségi fejlődésével nem tartott lépést a képzés és továbbképzés.

a) Ezért szükséges, és javasolja az MM vezetésének, hogy tegyen erőfeszítéseket a meglévő egyetemi és főiskolai képzési bázisok megerősítésére és egy fővárosi főiskolai képzési lehetőség mielőbbi megteremtésére. A képzési bázisok kapacitását és a szakpárosításokat úgy kell megállapítani, hogy adjon módot arra, hogy az 1970-es években keletkezett képzési hiányokat belátható időn belül pótolni lehessen, a könyvtárak és tájékoztatási intézmények folyamatos igényeit ki tudja elégíteni, ill. vállalni tudják a szakosító és ismeretfelújító továbbképzésből reájuk háruló feladatokat.

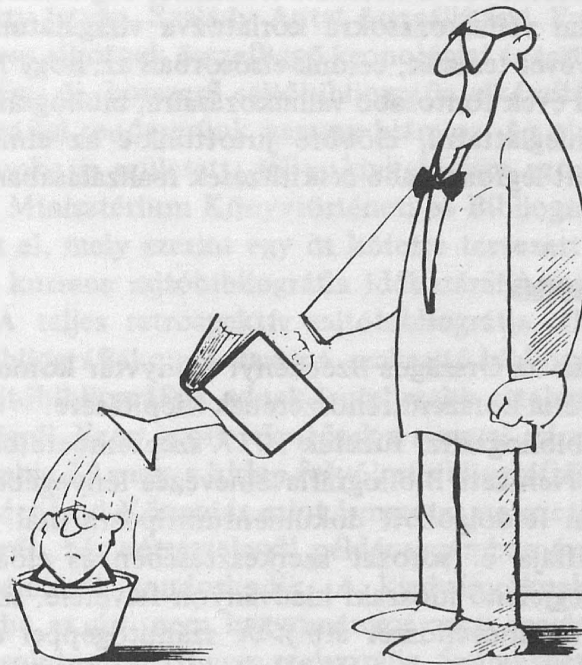
b) A képzés tartalmi megújításának részletes kimunkálására és folyamatos gondozására javasolja az OKT egy oktatási-továbbképzési szakmai állandó bizottság létrehozását, melynek feladata a tanterv korszerűsítése, folyamatos

gondozása, az oktatási segédletek elkészítése, a képzés didaktikájának és módszertanának részletes kimunkálása és fejlesztése.

c) A továbbképzésnek a képzéssel és a könyvtárak, tájékoztatási intézmények valós igényeivel való összehangolása és egy átfogó rendszer kidolgozása céljából javasolja az OKT a Könyvtári Osztálynak, hogy az OSZK Könyvtártudományi és Módszertani Központtal készítsen egy részletes továbbképzési koncepciót abból a célból, hogy azt egy későbbi időpontban az OKT elé lehessen terjeszteni.

4. A könyvtárosképzés tartalmi fejlesztése, megfelelő oktatási segédletek (jegyzetek, szöveggyűjtemények, példatárak, oktatófilmek, diasorozatok stb.) elkészítése, használható külföldi anyagok adaptálása, az oktatók továbbképzése, a könyvtárak tan-könyvtárrá fejlesztése megfelelő anyagi alapozást is kíván.

Ezért az OKT javasolja az MM vezetésének, hogy a könyvtárosképzés és továbbképzés mennyiségi és minőségi fejlesztésére és továbbfejlesztésére a Könyvtári Osztállyal teremtesse meg az anyagi-pénzügyi és személyi alapokat, mint a könyvtár és tájékoztatásügy feladatainak megoldásához elengedhetetlenül szükséges szellemi beruházást.

(Zeichnung: Walter Hanel)

A Buch und Bibliothek humorából.